YENİ PARTİ
T.B.M.M.
YENİ PARTİ
Grup Başkanlığı
Tarih: 22 Ekim 2026
Sayı: 1494

52002

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Aşağıda belirtilen sorularımın, Tarım ve Orman Bakanı İbrahim Yumaklı tarafından Anayasa'nın 98'inci ve Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 96'ncı ve 99'uncu maddeleri uyarınca yazılı olarak cevaplandırılmasını saygılarımla arz ederim. 22.10.2026

Av. Mahmut TANAL
YENİ Parti Şanlıurfa Milletvekili

Tarım ve Orman Bakanlığına bağlı Alata Bahçe Kültürleri Araştırma Enstitüsünün 2022 tarihli teknik yayınında, yaş meyve ve sebzelerde hasat sonrası kayıpların ürün türüne göre tahminen %10–30 arasında değiştiği belirtilmiştir. Bu kayıpların güncel boyutlarının ve azaltılmasına yönelik yatırımların sonuçlarının açıklığa kavuşturulması gerekmektedir.

Bakanlığın 2026 yılı Kırsal Kalkınma Yatırım Programında soğuk hava deposu, paketleme ve depolama yatırımlarına %50–70 oranlarında hibe desteği öngörülmektedir. Ancak kamu kaynağı kullanılarak oluşturulan kapasitenin ne ölçüde üreticilerin hizmetine sunulduğu, pazarlama kayıplarını azaltıp azaltmadığı ve küçük üreticilerin bu imkânlardan ne ölçüde yararlandığı ortaya konulmalıdır.

Anayasa'nın 45'inci maddesi, tarımsal üretimin korunması ve ürünlerin gerçek değerlerinin üreticinin eline geçmesi için gerekli tedbirlerin alınmasını Devletin görevi olarak düzenlemektedir. 5488 sayılı Tarım Kanunu'nun 13'üncü maddesi uyarınca sözleşmeli üretimde tarafların haklarının korunmasına yönelik usul ve esasların uygulanması da Bakanlığın sorumluluğundadır.

Bu bağlamda;

1. 2021–2025 döneminde ve 2026 yılının mevcut verilerine göre yaş meyve ve sebzelerde hasat, depolama, taşıma ve pazarlama aşamalarında meydana gelen kayıpların ürün ve il bazında miktarı ile ekonomik değeri nedir? Bakanlığınızın 2022 tarihli yayınında belirtilen tahmini %10–30'luk kayıp aralığının güncel durumu ölçülmüş müdür? Kayıpların azaltılamadığı ürünlerde bunun nedenleri nelerdir?

2. 2021–2025 döneminde ve 2026 yılında soğuk hava deposu, tasnif, paketleme ve işleme yatırımlarına ne kadar hibe verilmiş, kaç tesis tamamlanarak faaliyete geçmiştir? Bu tesislerin fiilî kapasite kullanım oranları ve ürün kayıplarını azaltmaya etkisi nedir? Reddedilen veya tamamlanamayan projelerin gerekçeleri nelerdir?

3. 2026 yılı yatırım programında aile işletmelerine ayrılması öngörülen kaynaklardan yaş meyve ve sebze üreticileri ile üretici örgütleri ne ölçüde yararlanmıştır? Kamu desteğiyle kurulan tesislerden yararlanamayan küçük üreticilerin sayısı ve karşılaştıkları maliyet veya erişim engelleri belirlenmiş midir? Bu engeller neden giderilememiştir?

4. 2021–2025 döneminde ve 2026 yılında hangi yaş meyve ve sebze ürünlerinde üretici satış fiyatlarının üretim ve pazarlama maliyetlerini karşılamadığı tespit edilmiştir? Ürününü alıcı bulamadığı veya satış maliyetini karşılayamadığı için hasat edemeyen ya da elden çıkaramayan üreticilere ilişkin hangi kayıtlar bulunmaktadır? Bu durumların tekrarlanmasını önlemek için hangi somut müdahaleler yapılmış ve ne sonuç alınmıştır?

5. Sözleşmeli yaş meyve ve sebze üretiminde alıcının ürün teslim almaması, ödemeyi geciktirmesi veya kalite gerekçesiyle tek taraflı bedel düşürmesi nedeniyle Bakanlığınıza kaç şikâyet ulaşmıştır? Bu başvurularda kaç üreticinin mağduriyeti giderilmiş, kaç dosya sonuçlandırılamamıştır? Tekrarlanan ihlallerin önlenmesi amacıyla hangi denetim ve düzenleyici işlemler yapılmıştır?

6. Yaş meyve ve sebze üretici birlikleri ile kooperatiflerinin depolama, işleme ve doğrudan satış faaliyetlerine ayrılan kamu kaynaklarının toplamı nedir? Desteklenen örgütler aracılığıyla pazarlanan ürün miktarı ve üreticilere sağlanan ilave gelir ne kadardır? Destek aldığı hâlde faaliyetini sürdüremeyen veya hedeflenen satış kapasitesine ulaşamayan örgütler bulunmakta mıdır?

7. İhracat kısıtlamaları, dış pazarlarda talep daralması veya pazar kaybı nedeniyle yaş meyve ve sebze üreticilerinin uğradığı zararlar Bakanlığınızca hangi ürünlerde ve ne miktarda tespit edilmiştir? Bu dönemlerde iç piyasada satış imkânı bulamayan ürünlerin değerlendirilmesi için hangi tedbirler alınmıştır? İlgili kurumlarla koordinasyonun gecikmesi veya yetersiz kalması nedeniyle üreticilerin zararının arttığı durumlar incelenmiş midir?

8. Bakanlığınızın 2027 yılı için yaş meyve ve sebzelerde hasat sonrası kayıpları azaltmak, küçük üreticilerin depolama ve pazarlama imkânlarını artırmak ve maliyetin altında satış nedeniyle oluşan zararları önlemek amacıyla belirlediği sayısal hedefler nelerdir? Bu hedefler için ayrılacak kaynaklar, sorumlu birimler ve uygulama takvimi nedir? Önceki yıllarda sonuç alınamayan uygulamalarda hangi değişiklikler yapılacaktır?